

VERSLAG CONGRES #JEUGDWERKWERKT

Themasessie #Kracht van Experiment

Datum: 12 juni 2018

Maatschappelijk innoveren Jeugdwerk als vrijplaats voor experiment

[11u30-12u30 : AB Salon]

Verslag van een deelnemer

1 Hoezo Kracht van experiment (Gie Van den Eeckhout)

Gie Van den Eeckhout (Socius) schreef een boek over experiment. Hij ontwikkelde dit verhaal doorheen zijn loopbaan in het jeugdwerk, als docent sociaal werk, en bij Socius (Steunpunt Sociaal-Cultureel volwassenenwerk).

1.1 Experiment: twee lagen

- Experimenteren als pedagogisch principe: een jeugdwerker experimenteert noodzakelijk met kinderen en jongeren als basiselement van het jeugdwerk en van elke opvoedingssituatie. Niet in alle opvoedingssituaties (bv. onderwijs) is er evenveel ruimte als in het jeugdwerk.
- Maatschappelijke innovatie: vanuit de idee dat we iets willen veranderen in de samenleving. Dat zie je bv. vertaald in de missies van jeugdwerkorganisaties: daar zal vaak iets in staan. Hoe kunnen we de spelregels in onze samenleving wijzigen?

1.2 Vormen van experiment:

- Productinnovatie, marktinnovatie, innovatie van productieprocessen (vb. samentuinen)
- Sociale innovatie
- Maatschappelijke innovatie: bepaalde vorm van ondernemerschap die aansluit bij wat we willen veranderen in de wereld. Daarover gaat het hier.

1.3 Maatschappelijke innovatie: 'veranderende maatschappelijke spelregels'

Spelregels dringen binnen in alle domeinen van het leven en de samenleving, ze zorgen er mee voor dat onze samenleving functioneert.

Maatschappelijke innovatie zet in op het veranderen van spelregels die we niet goed vinden.

De grote uitdaging is dat veel van de dingen die we willen veranderen in onze samenleving zeer complex zijn, en dat het niet evident is om verandering te weeg te brengen.

Bv. tijdperk van Daens: werknemers wijzigden de spelregel 'ieder voor zich' naar 'solidariteit tussen werknemers'. Werknemers begonnen dit in de eerste plaats lokaal te doen. Dat is een evolutie die zeer lang heeft geduurd.

Bv. scouts: begin 20ste eeuw: principe Ask it the Boy: kinderen ernstig nemen en uitdagen zelf te experimenteren. Dat was toen revolutionair. Ook dit is een evolutie die zeer lang geduurd heeft, en nu nog verder gaat. Jeugdwerk heeft daar voor een groot stuk voor gezorgd door in hun praktijk kinderen en jongeren consequent ernstig te nemen. Op die manier hebben zij één van de spelregels in de samenleving gewijzigd.

We kunnen dus iets leren van de geschiedenis.

1.4 Maatschappelijk innoverende praktijken

Praktijken die de spelregel die we willen in de toekomst vandaag de dag al waarmaken in kleine ruimtes.

Bv. door vanuit het jeugdwerk kinderen en jongeren ruimte te geven en hen in onze organisaties te laten participeren hebben wij aan de maatschappij getoond dat dit kan, en hebben we ook aan jongeren getoond dat zij dat kunnen.

Bv. Repair Café: als iets stuk is gaan een aantal mensen samenzitten om te bekijken hoe ze dat kunnen repareren. Daarmee dagen zij de bestaande spelregel 'als iets stuk is dan gooi je het weg' uit. Repair Café's experimenteren met een ander principe dat duurzamer is: 'het repareren van dingen'. Daarmee hopen Repair cafés op lange termijn een nieuwe spelregel te introduceren in de samenleving.

Hypothese van de veelbelovendheid: experimenteren omdat je hoopt dat het iets kan veranderen (zonder zeker te zijn dat dat ook zo zal zijn).

Je kan maar maatschappelijke innovatie realiseren als je op heel veel plekken gaat experimenteren met nieuwe spelregels. Dat gebeurt nu bv. in het jeugdwerk rond diversiteit. Een kader zoals de agenda voor de toekomst is op dat vlak relevant, omdat het een breder kader schept van uitdagingen die we samen als jeugdwerk kunnen aangaan.

Bij maatschappelijke innovatie is het proces, de weg belangrijker dan het resultaat.

1.5 Experimenteeruitdagingen in het jeugdwerk

Onze samenleving wordt gekenmerkt door:

- Risicovermijding
- Druk op ruimte
- Druk op de tijd

Voor het jeugdwerk is het een uitdaging om deze maatschappelijke spelregels te wijzigen: meer vrijheid, meer risicoruimte in te bouwen in ons jeugdwerk. Bv. door jongeren op jonge leeftijd de ruimte te geven om veel verantwoordelijkheid op te nemen, en op die manier veel te leren.

1.6 Samenstromen en tegenstromen

Innoveren is steeds ook een beetje in de arena stappen.

Als jeugdwerk zouden we moeten durven tegen de schenen schoppen van ouders, en de strijd met hen moeten durven aangaan, omwille van dit recht op experiment en leren van risico's voor kinderen en jongeren.

Daarbij is het belangrijk om uit te leggen waarom je die strijd aangaat. Zodat je op die manier anderen kan overtuigen en zo spelregels kan veranderen.

2 Belang van het thema experiment (Toon Vanotterdijk)

Maatschappelijke innovatie speelt in alle uitdagingen van onze agenda voor de toekomst (diversiteit, politisering, kruispunt, vrijwilligers, experiment).

Uitdagingen:

- Tijdsdruk, ook in de vrije tijd: de maatschappij beweegt zeer snel, er is een heel groot aanbod aan vrije tijd voor kinderen en jongeren, toenemend nuttigheidsdenken ook in de vrije tijd ...
- Druk op fysieke ruimte: verdwijnen van ongeplande open ruimte waar kinderen en jongeren vrij kunnen spelen
- Druk op maatschappelijke ruimte voor kinderen en jongeren: wat is de plek van kinderen en jongeren in de samenleving? Mogen jeugthuizen nog in het centrum van een gemeente staan?
- Een dominant discours van risicovermijding: o.a. juridisering (vb. GAS-boetes), jeugdwerkregulitis, beschermingsreflex van ouders...
- Klassiek management overheerst ook in het jeugdwerk: lange termijn planning met acties en indicatoren, aantonen aan de overheid dat we nuttig zijn.

3 Agenda voor de toekomst (Stefaan Vandelacluze)

Enkele dingen in vraag stellen:

3.1 Slecht nieuws

- 1 Er is heel veel ruimte in/voor het jeugdwerk, alleen zien we die niet! Digitale ruimte is bv. oneindig. Er komen steeds meer gebouwen bij bv.
- 2 De samenleving is niet maakbaar, maatschappelijke innovatie is dus niet van tel. We leven met z'n allen in het nu: we moeten kijken naar wat we nu willen, niet welke soort toekomstige samenleving we willen.
- 3 Tijdsdruk is een fabel: dingen gaan nu eenmaal veel sneller, maar dat is een maatschappelijk feit, problematiseer dat dus niet.
- 4 We werven de verkeerde mensen aan in het jeugdwerk: we zijn sterk in inhoud en organisatie. Jeugdwerkers gaan dus inhoudelijk werken, en dat goed organiseren. Daardoor zet je een drempel op experiment.
- 5 Regels doden innovatie, maar in het jeugdwerk houden we van regels. We verzinnen zelf heel vaak nieuwe regels.

3.2 Goed nieuws

- 1 Er is nog nooit zoveel geld geweest, en er is nog meer op komst: overheidsinvestering in het jeugdwerk neemt steeds toe. Gebruik dat dus, en durf dit gebruiken.
- 2 De helft van onze jobs zullen verdwijnen (door digitalisering): we zullen daardoor gigantisch veel meer tijd krijgen om nieuwe dingen te gaan doen. Uitdaging zal zijn hoe we die extra tijd in het jeugdwerk kunnen behouden.
- 3 Een privépartner wil enkel transparantie, en is niet gefocust op allerhande cijfertjes. Dat maakt experiment en vernieuwing veel gemakkelijker.
- 4 Er zijn steeds meer jongeren, we hebben dus het recht vanuit het jeugdwerk om te groeien en meer jongeren te bereiken. We gaan dus met z'n allen moeten inzetten op groei, en elkaar dus niet moeten beconcurreren.
- 5 Er is draagvlak om te stoppen met dingen: dat is iets nieuws.

3.3 Enkele to do's

- 1 Omarm het Pareto-principe: laat 80 % van de dingen die je doet mislukken, in plaats van alles zo goed te organiseren dat het slaagt
- 2 Breng innovatie binnen, innoveer zelf, of verdwijnt (als coördinator)
- 3 Werk samen of we werken je uit de sector: deel alles
- 4 Werf aan wie je nodig hebt, niet wie je leuk vindt

- 5 Pas je aan aan de samenleving, probeer de omgeving dus niet aan te passen aan je zelf: experimenteer om aan te passen ipv in te zetten op maatschappelijke innovatie. Dat doe je door dingen te schrappen: zo creëer je ruimte voor iets nieuws.

4 Vragen

- ▣ Wat bedoel je met transparantie naar privépartners?
Je moet niet verbloemen wat niet lukt. Privépartners vragen geen cijfers over hoeveel je realiseert, hoeveel mensen je bereikt ...
- ▣ Als je niet gelooft in de maakbaarheid van de samenleving, hoe kan je dan een missie hebben als organisatie?
Er zijn nauwelijks of geen organisaties die hun missie realiseren op een termijn van bv 5 jaar. Je missie dient dus niet om die te realiseren, maar wel om de neuzen binnen je organisatie in dezelfde richting te krijgen. Je hebt die missie dus nodig om verbondenheid te creëren.